

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО

1797 СОФИЯ, бул. “Д-р Г. М. Димитров“ № 52Б

тел.: +3592 424 1180; e-mail: info@nio.government.bg

Доклад за изпълнение на Стратегията за развитие на Националния инспекторат по образование за периода 2018-2019 година

Националният инспекторат по образованието е нова държавна структура на Министерски съвет за оценка на качеството в системата на предучилищното и училищното образование, създадена в изпълнение на чл. 274, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование, която функционира от 2018 година.

Дейността на Националния инспекторат по образование е част от реформите и иновациите, предприети със Закона за предучилищното и училищното образование на национално ниво. Съчетаването на държавните реформи с иновациите в обучението, управлението на образователните институции и образователната среда, които осъществяват детските градини и училищата от 2017 година, обединява ресурсите на системата на всички нива по вертикала и хоризонтала за осигуряване на високо качество на образованието и равен достъп до образование.

За ефективно управление на дейността на организацията и устойчивото ѝ развитие в дългосрочен план е разработена и утвърдена Стратегия за развитие на Националния инспекторат по образование за периода от 2018 до 2022 година. Стратегията е комплексна концепция, насочена към изпълнение на визията на институцията: Утвърждаване на НИО като новаторска, мотивираща, креативна, позитивна държавна администрация за подкрепа, развитие и устойчивост на процесите за осигуряване качеството на предоставеното образование за успешна реализация на децата и учениците.

Стратегията е резултат на споделената визия на екипа на Националния инспекторат за развитие и утвърждаване на организацията като външен независим орган за осигуряване на високо качество на образованието, отразени във формулираната мисия: Инспектирането – инструмент за позитивна мотивация при повишаване качеството на образованието.

Отчитайки специфичните особености на външната среда, на политическите, социалните, икономическите и технологични фактори, Националният инспекторат по образованието си поставя следните приоритети:

- Развиване общо разбиране за качеството на образователния процес на всички участници в системата на предучилищното и училищно образование.
- Изграждане капацитета на НИО като гарант за качествено оценяване на резултатите от труда на всички работещи в системата на предучилищното и училищното образование.
- Осигуряване на диференцирана обратна връзка за публичност и информиране на учениците, родителите, училищата, детските градини и заинтересованите страни за качеството на образователния процес във всяка образователна институция.
- Експертно анализиране и оценяване на качеството на предоставяното образование в детските градини и училищата за формиране на образователни политики.

В изпълнение на Стратегията НИО изготвя Годишни планове, в които се определят мерките и дейностите за изпълнение на Стратегията за годината.

За отчетния период стратегическите приоритети са приложени успешно и водят до ефективно изпълнение на мисията и визията. Приоритетните направления са взаимосвързани както помежду си, така и с общите национални политики и приоритети, касаещи управлението на качеството в системата на предучилищното и училищното образование. Това осигурява устойчивост на протичащите в администрацията процеси и изпълнение на стратегическите цели за отчетния период.

През изминалата година от действието на стратегията, екипът на Националният инспекторат по образованието осъществява целенасочени и последователни действия в изпълнение на приоритетите и стратегическите цели. Поставен е акцент към създаване и развиване на лидерска общност, която успешно управлява промените, възползва се от възникналите възможности и намалява възможните рискове. Непрекъснатите дейности и действия за развитие на иновативното и прогресивното образование чрез оценка на качеството и даване на насоки за подобрения, дават увереност на екипа от инспектори за правилния фокус на дейностите за постигане на желаните резултати.

В съответствие с визията, мисията и основната цел, за периода от 2018 до 2019 година може да се отчете следното изпълнение на ключовите дейности по разработените подцели:

Изпълнение на стратегическа цел 1. Подготовка на НИО за изпълнение на дейностите по инспектиране на училища и детски градини

В периода юни 2018 – март 2020 година е изградена структурата на НИО и създаден екип, съгласно разработения и приет с ПМС № 36 от 13.03.2018 г. Правилник за устройството и функциите на Националния инспекторат по образованието. Националният инспекторат по образованието е юридическо лице на бюджетна издръжка към Министерския съвет със седалище в гр. София. Директорът на НИО е второстепенен разпоредител с бюджет по бюджета на Министерството на образованието и науката. Дейността на НИО се осъществява от държавни служители и служители по трудово правоотношение. Служителите на НИО изпълняват служебните си задължения в съответствие с действащото законодателство, Правилник за устройството и функциите на Националния инспекторат по образованието, правилата за вътрешния трудов ред, длъжностната си характеристика и други административни актове.

Настъпили промени на нормативната уредба през отчетния период – Изменен Правилник: Постановление № 382 от 31 декември 2019 година за изменение на Правилника за устройството и функциите на Националния инспекторат по образованието, приет с постановление № 36 на министерския съвет от 2018 г. (дв, бр. 24 от 2018 г.)

Националният инспекторат по образованието е с обща численост на персонала 20 щатни бройки, разпределени както следва:

По щат	Заети към 01.03.2020
Директор 1	Директор 1
Главен секретар 1	Главен секретар -1
Обща администрация 5	Обща администрация 5
в т.ч.:	в т.ч.:
дирекция „Административно осигуряване“ 5	дирекция „Административно осигуряване“ 5
Специализирана администрация 13	Специализирана администрация 11
в т.ч.:	в т.ч.:
дирекция „Инспектиране“ 13	дирекция „Инспектиране“ 11

В организационен план за осигуряване на прозрачност в дейността на НИО и в съответствие с политиката за дигитализация и използването на електронни средства за обработка, предаване и разпространение на информация, са създадени:

- ✓ Интернет страница на Националния инспекторат по образование (<https://nio.government.bg/>).

- ✓ Платформа „Електронна система за управление на инспектирането“ (ЕСУИ).
- ✓ Платформа за деловоден обмен „Евентис“.
- ✓ Софтуерни програми: счетоводна програма „АЖУР“ и програма за управление на човешките ресурси „СТИЛ ПРО“.

За осъществяване на специфичната дейност на Националния инспекторат по образование – изготвяне на цялостна независима експертна оценка на качеството на предоставяното от детската градина или училището образование и с оглед значението на тази дейност за бъдещото финансиране на образователните институции, формиране на политики и приоритети за подобряване на качеството на образование и цялостното планиране на управлението на качеството в детските градини и училища, в Националния инспекторат по образование са разработени и утвърдени:

- ✓ Критерии и индикатори за инспектиране.
- ✓ Въпросници за директор, педагогически специалисти, родители на ученици в училище, родители на деца в детската градина, ученици
- ✓ Въпросници за провеждане на срещи с педагогически специалисти, непедagogически персонал, родители, ученици и екип за управление на институцията.
- ✓ Карта за наблюдение на детска градина/училище. Въпроси, даващи информация за портфолиото на институцията.
- ✓ Скала за оценяване.

Инструментариумът за провеждане на инспекции е разработен в сътрудничество с консултанти – образователни експерти, психолози и социолози и оформен в два документа:

- ✓ Рамка за инспектиране
- ✓ Указание „Готови за инспекция“

Документите са публично оповестени на интернет страницата на НИО с цел осигуряване на прозрачност на системата за инспектиране и осигуряване на оптимални условия за подготовка на институциите за предстоящи инспекции.

Във връзка с развиване на компетентностите на инспекторите и административния капацитет на Националния инспекторат по образование, служителите са участвали в следните обучения:

- ✓ Обучения, организирани от Института по публична администрация съгласно личните планове за развитие и общите цели на администрацията (проведени са 19 обучения, в които участваха 43 служители).
- ✓ Обучения, свързани с процеса на внедряване на общата рамка за оценка САФ (в периода юли 2019 г. -март 2020 са проведени четири специализирани обучения за 24 служители от администрацията на тема „2019-САФ – Въвеждане на САФ в българската администрация“).
- ✓ Вътрешноинституционални квалификационни форми - 2 изнесени обучения, 4 обучения на място.

За отчетния период са проведени 4 сесии за присъствени обучения и 2 сесии за практическо участие във втора фаза на кандидати за външни инспектори. Обученията са проведени съгласно Вътрешните правила за условията и реда за провеждане на обучения за кандидати за външни инспектори в НИО, по предварително разработени програми и графици за осъществяването им. Сертифицирани са 221 външни инспектори. Разширяването на мрежата от инспектори позволява утвърждаване на общото разбиране за качеството на образователния процес на всички участници в системата на предучилищното и училищно образование, създаване на ефективно функционираща мрежа за сътрудничество, разширяване на компетентностите в системата за управление на качеството на образование, обхващане на по-голям брой училищни институции съгласно регламентите за периодите на инспектиране и др.

Изпълнението по индикатори е както следва:

1. Създаден, актуализиран и подобрен след пилотно инспектиране инструментариум за инспектиране, изпълнение 100%
2. Създадена, актуализирана и подобрена след апробиране в пилотно инспектиране Електронна Система (платформа) за управление на инспектирането (ЕСУИ), изпълнение 100%
3. Преминали обучение и получили удостоверение 221 външни инспектори – напълно изпълнена цел

Цел 2. Апробиране на критерии, индикатори, дескриптори и процедури за провеждане на инспекция

Апробирането на критериите, индикаторите, дескрипторите и процедурите за провеждане на инспекция е осъществено като пилотно инспектиране в 88 училища и детски градини функциониращи на територията на 28. области на България. Аprobацията е проведена в две области на инспектиране: „Образователен процес“ и

„Управление на институцията“. След приключването на пилотното инспектиране е получена обратна връзка от инспектираните институции, която послужи при актуализирането на инструментариума. След проведеното апробиране на критерии, индикатори и процедури са предприети мерки за актуализиране и подобряване инструментите и възможностите на електронната платформа ЕСУИ. Въведен е нов инструмент – Карта за обща информация, която предоставя данни на инспектиращия екип за допълнителна важна информация за осигуреното качество на образованието в институцията или такава, която не е обхваната в останалите инструменти за инспектиране.

Организиране и провеждане на националното инспектиране за първи път започва през месец октомври 2019 г. Изготвен е план за национално инспектиране за учебната 2019/2020 година с подбор на институции по регионален признак и график на инспекциите. Съставени са екипи за всяка инспекция, включващи водещ инспектор–ръководител на екипа от НИО и външни инспектори. След приключването на инспекциите се изготвят доклади и обобщена информация по определени показатели.

Изпълнение по индикатори:

1. Апробирани критерии, индикатори, дескриптори и скали за оценяване в пилотно инспектиране на 71 училища и 17 детски градини – изпълнено 100%.
2. Апробирани процедури за провеждане на инспекция: Пилотно инспектиране на място в 71 училища и 17 детски градини, изпълнено 100%.
3. Инспектирани в националното инспектиране 79 образователни институции – 37 детски градини и 42 училища.

Цел 3. Подготовка на системата на предучилищното и училищно образование за оценка на качеството на предоставяното образование.

Ключова дейност по тази стратегическа цел е осигуряване публичност на цялостната информация за процеса на инспектиране:

- Оповестяване на графици за инспектиране по годишния план на НИО.
- Информирание на институциите за предстоящи инспекции.
- Информация за начина на провеждане на инспекциите.
- Процедурите по подготовка, провеждане и приключване на инспекциите.
- Инструментите, с които се провеждат инспекциите и др.

Прозрачността на процеса на инспектиране се осъществява чрез Електронната система за управление на инспектирането и интернет страницата на НИО. Проведени се анкети за изследване на удовлетвореността от проведените обучения на външни инспектори, анкета за проучване на нагласите на служителите в НИО, а отскоро е разработена и анкета за изследване на удовлетвореността на екипите на детските градини и училищата от проведени инспекции, чието обобщаване и анализиране предстои. На интернет страницата на НИО е създадена форма за обратна връзка за проучване на нагласите на обществеността към процеса на инспектиране, приемане на предложения, мнения и сигнали.

Едновременно с това публичността на дейността на НИО е осъществявана чрез интервюта и публикациите на директора на НИО относно функциите на организацията и същността на процеса на инспектиране в национални медии и ежедневници: вестник „Сега“, сайта OFF News, Българското национално радио програма „Хоризонт“ и социалните мрежи. Представители на Националния инспекторат участват в 6 работни срещи и семинари, организирани от социалните партньори в образованието, МОН и РУО.

През 2018 година НИО е включен в Постоянната конференция на инспекторатите по образование SICI (The Standing International Conference of Inspectorates of Education), което позволява споделяне на подходи и практики за подобряване на ефективността на процеса на инспектиране, усъвършенстване на профила на образователните инспектори и по-удачно и успешно справяне с нови предизвикателства.

За отчетния период директорът на НИО като Национален координатор и директорите на двете дирекции са участвали в четири работни срещи, форуми и конференции на Асоциацията на инспекторатите в образованието (SICI.) През м. март 2019 година НИО е домакин на конференция на SICI на тема: „Иновацията инспектиране: движещи сили и цели. Иновация или промяна“. В срещата участват 41 инспектори, представители на европейските инспекторати от 19 страни, в това число президентът г-жа Шантал Мане и Изпълнително бюро на SICI. Представянето на новостите в образователната система на страната е подкрепено с примери при работните посещения на инспекторите в три училища с иновативни практики в гр. София: 20 ИОУ, 51 СУ и Националната финансово-стопанска гимназия. Работната среща обсъжда ключови въпроси за посоката на развитие на Националните инспекторати в Европа, повечето от които се намират в етапа на промени и преустройство. В този контекст дейността на новосъздадения Национален инспекторат на образованието в България се

вписа напълно органично, особено в частта за оценка на качеството на образователния процес през качествени, а не количествени индикатори и дори предлага някои технологични решения с използването на електронната си платформа за управление процеса на инспектиране ЕСУИ.

В изпълнение на стратегическата цел за подготовка на системата на предучилищното и училищно образование за оценка на качеството на предоставяното образование инспекторите от НИО участват през 2018 г. в работна група за обсъждане на Наредба 15 за инспектирането и изготвяне на предложение за промяна, както и в подготовката на Наредба за качеството и синхронизирането на двете наредби. През м. ноември 2018 г. НИО организира и провежда Национална научно-практическа конференция на тема: „Педагогически иновации за повишаване на качеството – същност на съвременното училище“.

Периодично се изготвят доклади към министъра на образованието и науката и Министерски съвет с цел анализ на качеството на образованието в инспектираните детски градини и училища и с оглед бъдещо формиране на образователни политики и приоритети.

Изпълнение по индикатори:

1. Осигурена публичност на информацията: публичен сайт с актуална информация (<https://nio.government.bg/>), публикации в медиите
2. Осигурена обратна връзка за предложения и корекции: на сайта на НИО, проведени шест работни срещи със заинтересовани страни, участие в семинари и работни срещи
3. Участие в работни групи за изготвяне на нормативни документи и в конференция за качеството
4. Годишен доклад към министъра на образованието и науката и Министерски съвет с анализ на качеството на образованието в инспектираните детски градини и училища – 1 брой, доклад за оценка на влиянието на факторите на средата – 1 бр. изпълнено 100%.

Цел 4. Утвърждаване на Рамка за инспектиране с подобрени процедури, критерии и индикатори по области, изпълнение по индикатори:

1. Анализирани резултати и подобрени процедури по инспектиране в Рамка за инспектиране – изготвен анализ и изменени инструкции и указания, изпълнен 100%.

2. Изготвен и утвърден План за инспекция на системата за 2019/2020 учебна година – 1 бр.

Степен на достигане на очакваната полза/ефект за обществото от постигането на стратегическата цел

Показател 1: Изграден апробиран и реално функциониращ инструмент (Рамка за инспектиране) за експертна обективна оценка качеството на предоставяното предучилищно и училищно образование. Рамката за инспектиране е наръчник, който съдържа описание на целите на инспектирането, работно определение за качество, областите на оценка, критериите и индикаторите за оценка на качеството, процедурите, с които се набира информация, инструментите за оценка на показателите и скалата за оценяване

Показател 2: Утвърдени стандарти за качество на образованието по областите на инспектиране: образователен процес, управление на институцията. Стандартите за качество са разписаните критерии, индикатори и подиндикатори, описанието на степените за постигане на изпълнението, както и скалата за оценяване.

Показател 3: Осигурени обективни оценка и анализ на качеството на предоставяното образование за формиране на образователни политики: годишен доклад с анализ и обобщена оценка на качеството на инспектираните институции.

През 2019 година в Националния инспекторат по образованието е внедрен модел за управление на качеството САФ. Очакваните резултати от въвеждането на модела са изграждане, утвърждаване и развитие на стандартите за качество в цялостната дейност на администрацията, които ще подпомогнат и подобряване на ефективността на основната дейност на НИО – оценяване на предоставяното от детските градини и училищата качество на образованието.

Дейността на Националния инспекторат по образованието е динамична и търпи промени и актуализиране на вътрешни нормативни документи, на инструменти и процедури в зависимост от промените във външната среда, нови политики за работа, промени в нормативната уредба в системата на предучилищното и училищното образование и др. Предстои и формиране на ключови проблеми и политики за новия програмен период 2021-2027.

Като се има предвид отчета на изпълнените ключови дейности в развитието на дейността на НИО и в отговор на новите предизвикателства пред управлението на качеството на образование, е необходимо Стратегията за развитие на НИО да се актуализира и разшири.

Изводите от отчета водят до следните препоръчителни мерки в по-нататъшната дейност на Националния инспекторат по образование:

1. Промяна на приоритетните направления в работата на НИО в посока утвърждаване на администрацията като институция развиваща качеството на образование в системата на предучилищното и училищното образование.
2. Разширяване на стратегическите цели в посока:
  - 2.1. Утвърждаване на модела за инспектиране като позитивна мотивация за предоставяне на качествено образование от образователните институции.
  - 2.2. Усъвършенстване на процеса на инспектиране и утвърждаване на инспектирането като форма за независима и обективна външна оценка
  - 2.3. Разширяване на партньорството с институциите от системата на предучилищното и училищното образование, външни инспектори, инспекторати от други страни (SICI) и други заинтересовани страни за съвместна дейност, обмяна на опит и внасяне на подобрения в процеса на инспектиране.
  - 2.4. Подобряване на обратната връзка за ефекта от провежданите инспекции в системата на предучилищното и училищното образование
  - 2.5. Надграждане на компетентностите за инспектиране и разширяване на капацитета на НИО.